

**Uchwała Komitetu Zdrowia Publicznego Polskiej Akademii Nauk
z dnia 13 sierpnia 2024 r
dotycząca Projektu ustawy o zmianie ustawy o Polskiej Akademii Nauk (nr projektu UD83)**

Komitet z niepokojem przyjął informację o proponowanej zmianie w Art. 35 Ustawy o Polskiej Akademii Nauk, która dotyczy odejścia od powoływania składu osobowego Komitetów Naukowych Polskiej Akademii Nauk na drodze powszechnych wyborów.

Komitet wnioskuje o utrzymanie zapisów dotyczących powszechnych wyborów do Komitetów Naukowych Polskiej Akademii Nauk.

Komitet wspiera wystąpienie Prezydium Akademii do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz do organów ustawodawczych Rzeczypospolitej Polskiej w przedmiotowej sprawie.

Uchwała z uzasadnieniem zostanie przekazana w ramach konsultacji społecznych do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Uzasadnienie merytoryczne uchwały

Komitety Naukowe Polskiej Akademii Nauk mają znaczenie opiniotwórcze i umożliwiają wymianę myśli naukowej w ramach środowisk naukowych. Wybór do Komitetu jest traktowany jako wyraz zaufania i szczególnej pozycji w środowisku, które reprezentuje i wiąże się z przyjęciem zadań, za które nie przysługuje wynagrodzenie. Jednym z istotnych wyznaczników tej szczególnej pozycji jest wybór członków Komitetów w powszechnych, demokratycznych wyborach.

Nie jest korzystne proponowane rozwiązanie, w którym system wyborów do Komitetów jest powiązany z określoną w odrębnej Ustawie, listą dyscyplin naukowych. Pojęcie środowiska naukowego często nie pokrywa się z pojęciem dyscypliny naukowej. Przykładem jest środowisko naukowe, które reprezentuje nasz Komitet Zdrowia Publicznego. To środowisko zasługuje na wyodrębnienie z szerzej określonej dyscypliny "Nauki o zdrowiu" z uwagi na interdyscyplinarny charakter i społeczną specyfikę tematyki badań naukowych. Proponowane zapisy, w których przynależność do Komitetu uwarunkowana jest złożeniem deklaracji o przynależności do dyscypliny nauki, spowoduje utratę reprezentatywności Komitetów dla środowisk naukowych, które są węższe od dyscypliny nauki lub też mają charakter interdyscyplinarny. Będzie się to wiązać z utrudnieniem wymiany myśli naukowej w ramach takich środowisk, ze szkodą dla rozwoju naukowego.

Proponowane zapisy nie są zgodne z zapisami Ustawy, w których jest mowa o „poddyscyplinach”. Te ostatnie nie są określone Ustawą, do której nawiązuje odpowiedni zapis i nie wiadomo jak mają być określone w praktyce. W odniesieniu do PAN, dotychczasowe rozwiązanie, które deleguje czynności rozpoznania i określenia środowisk naukowych Zgromadzeniu Ogólnemu Akademii, poprzez zadanie tworzenia Komitetów, które reprezentują te środowiska, jest racjonalne i sprawdzało się dotychczas.

Złożenie deklaracji o przynależności do danego środowiska naukowego nie jest problemem organizacyjnym. Dokonują tego pracownicy naukowcy z tytułem profesora lub ze stopniem doktora habilitowanego przy okazji wyborów do Komitetów Naukowych Akademii i wszyscy zainteresowani mogą tego dokonać, poprzez elektroniczny system głosowania. Szerokie

zainteresowanie wyborami oraz sprawność systemu wyborczego zostały potwierdzone w ostatnich wyborach.

Przesunięcie obowiązku wskazania członków Komitetu na trzy instytucje państwowe, nie jest dobrym rozwiązaniem. Instytucje te mają wprawdzie charakter przedstawicielski dla całego środowiska szkolnictwa wyższego i nauki, ale nie mają bezpośredniego przełożenia na skład i działalność środowisk naukowych, które mają być reprezentowane przez Komitety Naukowe Akademii. W konsekwencji rozwiązanie takie będzie wymagało wprowadzenia nowego systemu mianowania lub wyboru członków Komitetów. Brakuje natomiast odpowiednich uregulowań w proponowanej Ustawie lub proponowanych przepisach wykonawczych. Można antycypować, że taki system nie będzie miał zdolności do zagwarantowania reprezentatywności Komitetów dla środowisk naukowych w takim stopniu w jakim zapewniają to powszechne wybory.

W głosowaniu nad uchwałą brało udział 23 członków Komitetu Zdrowia Publicznego, za uchwałą głosowało 23 przeciw 0 o 0 wstrzymało się od głosu.